

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "

Helyben bárhöz kérve:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A kormány lemondott.

(—a.) A mai minisztertanács, mely hivatalosan döntött a válság ügyében, nem tudott egyetértő határozatra jutni. Kossuth nem fogadta el Wekerlenek a kibontakozásra vonatkozó tervezetét, ezzel megbomlott a szolidaritás a kabinet tagjai között s így nem maradt más hátra, mint újból lemondani.

Igaz, hogy a kormány már július elején úgy fogadta el a koronától az újabb megbízást, hogy szeptember 28-ig, mire a parlament újból összeül, beadja lemondását. De a nemzet java része abban reménykedett, hogy addig majd csak találunk valami alkalmas tervet a kibontakozásra s akkor az előre bejelentett lemondás csak formalitás lesz.

Azonban hiába való volt a kormány fáradozása. Közös kibontakozási tervet nem tudott készíteni. Tudvalevőleg két terv merült fel a kormány kebelében a kibontakozásra vonatkozólag.

Kossuth ugyanis hajlandó volt megajánlani a király kívánsága előtt és vállalkozni tovább ideiglenes kormányzásra vagyis szigorúan a paktum végrehajtására, a választói reform megalkotására. Ez esetben belenyugodott volna valamelyes elvi deklaráció mellett, a banksza-

badalom provizorikus meghosszabbításába.

Ezzel szemben Wekerle és Andrássy állandóbb jellegű megoldásra törekedtek. A választói reform megalkotása oly nehéz és jövőre kihatásában megmérhetetlen törvényhozási aktus, hogy az ilyen ideiglenes vállalkozással alig oldható meg.

Emellett újabb nehézségek támadtak. A közös miniszterek előállítottak az ötszáz milliós újabb költséggel. Annexió, mozgósítás, Drednaughtok építése stb. stb. rengeteg pénzt igényel. Ennek a reánk eső kvótáját, minden más újabb kedvezmény nélkül, bankszabadalom meghosszabbítással, nem lehet megszavaztatni a parlamenttel.

Ezért törekednek Wekerle és Andrássy arra, hogy az új horribilis terhekkel szemben némi ellenértéket mutathassanak fel.

Ilyennek gondolták, miután a kartellbankot nem sikerült kivinni, az önálló bankról pedig szó sem lehet, a készletek felvételét és katonai téren a kilences bizottság programjának megvalósítását.

Ugy látszik, most nem lehet elérni egyiket sem. A király arra hivatkozik és ebben igaza van, hogy t. i. a paktum nincs végrehajtva. Ennek tartama alatt

pedig ki van kapcsolva minden közjogi és katonai kérdés. A paktumban a koalíció vállalkozott a rendkívüli szükségletek parlamenti fedezésére. Már pedig az annexió, mozgósítás stb. nem a hadsereg létszámemelésének a következménye, mert erről nincs szó, — hanem rendkívüli szükséglet. A készfizetésről ám tárgyaljanak az osztrákokkal, ehhez törvényes joguk van, de ez kívül esik a korona elhatározásán. A katonai dolgokra pedig majd csak akkor kerül a sor, ha a választói reform alapján összeül az új parlament.

Mikor pedig a kabinet két árnyalata közt már-már sikerült volna a megegyezés, a kibontakozási tervezetekre vonatkozólag, akkor léptek közbe Justhék, kiknek magatartása Kossuthot ingadozóvá tette s félvén a pártszakadástól, még az ideiglenes megoldásra sem mer vállalkozni az önálló bank nélkül.

Igy jutott tetőpontra a válság, mely a kormány újabb lemondásához vezetett.

Az a legszomorubb a dologban, hogy senki sem képes megmondani, ki, vagy mi következik ezután? Még csak azt sem, hogy vajjon parlamenti kormányzás-e, vagy alkotmányon kívüli kísérletezés a Kristóffy—Lukács-féle örökös kísérletekkel.

TISZÁNTUL TÁRCZÁJA.

Kinszenvedéseim a féregezők országában.

Kelj föl örök álmaidból
 Oh nagy Zajtay
 Nyiljanak meg té tént
 Sirodnak ajtai
 Nézz elborult szemmel
 Árva magyarokra
 Hogyan került lelkök
 Idegen hurokra.

Tatár Péter.

Ha a hámvaiban porladozó nagyvásári lyrikus föltámadna, magais elbámulna látnoki dübörgés fölött, ki a rég multban a fent idézett hivatással költögette a megboldogult jó feleskei notárust a föld mélyéből; tizenkét énekben zokogván el a méltatlan nemzedék ősi erkőcseiből való kivetkezéseit, intő példál a sanya népnek, amely perczről percre minden nap veszít tért nyelvéből, erőnyeiből, önállóságából, magyar szivéből és lelkéből... Az idegen befolyás úgy szaturálja, mint a kristályvizet a sáros csapadék...

Halandó! ha kínos szenvedéseid az Adriának nevezett magyar tengernek csufolt sós pocsolyához kényszerít, mielőtt még a térképet nézegetnéd, hogy mely irányban hagyod el őseid lakhelyét, vedd le minden magyar erőnyeidet, — az anyatejjel magadba szívott szőlásaidat egyenként raktározd be visszatértegedig. Ily makaos elhatározással kevésbbé fogod érezni, hogy politikailag hangoztatott magyar hazában mindenképen idegenbe estél bele, ahol a pokol tornáca nyiladozik szemeid előtt és egyedül találd magad!

Révedező tekintettel keresed, hogy hol van hát Magyarország, de legfellebb álmaidban tűnik elő, ha ugyan a testedet atakirozó insektumok légijától az álom országának külső határait elérni elég szerencsés vagy. Jól bepakolva a tulzsolott R 30°-os vonatra, beékeled magad nagy nehezen s körül tekintve csak akkor veszed észre, hogy egy repülő étterembe jutottál, hol kedélyes verseny c-ámsogással galíciai vuklis tőkepezések fogyasztják és árja nyelven hevesen társalognak porlasztják a hagyma és turó hazai edelükből álló uzsonna vacsorájukat, hozzáálló illattárral telítvén az egész szakaszt — az étkezés végeztével a piszkos káftán zsebekből elő kerülnek a bagólével átitatott cseréppipák és pillanat alatt tele füstölnek a lőköröm füst ére emlékeztető paszka

finom vegyes dohány átkozott büzével. Látna kép-dből kikelt tekintetedet, szakmájukhoz tartozó érdeklődéssel tudakozódnak kiltted, utirányod és foglalkozásod felől. Nem felelsz??!

Összesugva mondják halkán Ise trend is e grobián.

A hatalom megnyilatkozása folytán érzett kellemetlenséged már a vasuton megkezdődik. Utad első szakasza véget ér, megérkezel, fillér á csingáros hordárok serege csekély málhádat három felé kapkodja, annyira, hogy nagy izzadság teljes munkába és idődbe kerül, még, mint a vihar alkalmával a Hortobágyon a birkák közzé csapott ménkü által megriasztott nyáját a juhász összetere i, a hordárokat összetereheted.

Gondos szemle után meg van; — a zagyva nyelvű hordársereg ismét előtted hadar, amelyből bármily nyelv ismereted mellett is képtelen vagy egy szót kivenni, csak a mutogatás segít ki némiképen, hogy hajóra szállítsa itt következik az alku, amely ismét becsapásoddal ér véget, ha jó előre ki nem mutogatód, hogy mennyinél többet nem vagy hajlandó fizetni.

A hajó a háborgó tengeren harmadfél órát hintázik az agyvelőddel; még egy jó puskalövésnyire vagy a kikötőtől már naplopók serege integet feléd, újját saját por-

KOCH

TESTVÉREK

Elsőrangú mérték-osztály, előnyös ruha-bérlés. Angol szövetek méterenkénti eladása. Rendelésszerű munkával elkészített férfi-, fiu- és gyermekruha különlegességek

Óriási választék. Minták és öltözködési almanach ingyen.

NAGYVÁRAD, Bémer-tér.

■ ■ Olesó szabott árak! ■ ■

Telefon sz. 732.

Beszélik ugyan, hogy a király nem fogja elfogadni a kormány lemondását, hanem követeli a koalíciótól a paktum végrehajtását. De hát ki lesz, aki vállalkozzék reá a tornyai konventikulumok után? Mert hát intrikálni tudnak a nagypipájú atyafiak, de az alkotás terén vezetni a nemzetet, ahhoz nem mindenki ért. Most pedig a nehéz válságos időkben ilyenekre lenne szüksége a nemzetnek.

A politikai válság.

A minisztertanács.

A mai szenzációs politikai eseménynek külső szerepe is elárulta a készülődő nagy dolgokat.

A kereskedelmi miniszterium tanácstermében délelőtt 11 órakor kezdődött a nevezetes minisztertanács, amely elé olyan rendkívüli érdeklődéssel néz a politikai világ.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter már 10 óra után miniszteriumában volt, ahova fél óra alatt az összes miniszterek megérkeztek. A minisztertanács jegyzőkönyvét Márfy Albin miniszterelnökségi államtitkár vezette.

A minisztertanács ideje alatt a kereskedelmi miniszterium előtt az újságírók és képviselők nagy csoportja vitatta a helyzetet, amelyről a legkülönbözőbb és legellentmondóbb hírek kerültek forgalomba.

A kormányhoz és különösen Wekerle Sándorhoz közelálló körökben a miniszterelnök két napos bécsi tárgyalásából már a *helyzet javulását következtetik* és rámutatnak arra, hogy Wekerle tárgyalásai már érdemben foglalkoztak a magyar válsággal, illetőleg a katonai kérdések megoldásával és a készízetések fölvetésével.

A miniszterelnök tárgyalásainak tartalmá-

hevelyére tevén, ajánlja kiszállásodkor szolgálatait, előbb azonban horvát jegyellenőrzővel kell munkádat elvégezni; aki nem csak nem reflektál magyarságodra, de legkevésbé barátságos módon végez veled. Végre a szállóba megérkezel, hol megnyugvásodra találsz egy magyarul mekegő, de különben catinnyei csernagore kapust Stejiban dialektus németül sipítózó asszonynépet, ki az első megnyugvashoz előké zítendő pállott ezisterna vízzel ellát és magadra maradsz.

Szól a jelző csengő ebédre! No itt tedd le összes ősi erényeidet! Már az első étkefogónál érzed a tenger összes szörnyetegeinek impertinens büzt. A levesnek, ha — van! olyan az illata, mint nagymosás alkalmával a lugzókad mellett. A husnemű pedig lébe van bujtatva, tengervidéki generálszaffittal amelyben uralkodó a halbüz. Nem is mondom a szörnyűséges félig pirult pók, rák, panirozott polyp hal-fajták ezreit, amelyből ha egy falatot lenyelsz, kifordul még a magyar himnus is az agyvelődből!!!

Mit szóljak a csemegéről, amely kezdődik a kirántott olajbogyóval és végződik a dinstelt tökvirágon!!!

Hogy emez étkek szörnyűségek moussirozását elnyomni sikerülhessen, pohárhoz nyulsz és a halvány violaszínű borból lenyelsz egy kortyot, de önkénytelenül leteszed a poharat,

ról szenzációs információt közöli az Egyetértés mai reggeli száma, amikor azt írja, hogy a miniszterelnök a király elé terjesztette, hogy a régi szabadelvű párti kilences bizottsági program végrehajtása és a készízetések fölvétele ellenében a kormány hajlandó a bankszabadelmet teljes tisztelettel 1921-ig meghosszabbítani. A hír azt is mondja, hogy ilyen értelemben minisztertanácsi határozat is van, a melyet a kormány valamennyi tagja aláírt. Másrészt meg azt beszélik, hogy Kossuth Ferenc és a függetlenségi párt elienzékbe fog menni.

Ilyen homlokegyenest ellenkező hírek előzték meg a mai minisztertanácsot.

A minisztertanácsban a kiszivárgó hírek szerint, Wekerle Sándor miniszterelnök részletes jelentést tett a bécsi tárgyalásokról és királyi audienciájáról. Előadásának legkiemelkedőbb része az volt, hogy a király ismét Wekerle Sándort bista meg a kibontakozási tárgyalások folytatásával és hogy Bécsben nagy súlyt fektetnek arra, hogy a tárgyalások kellő körültekintéssel és alapossággal folytattassanak.

A Justh-csoport tiltakozik az ellen, hogy Wekerle Sándor vezesse tovább is a kibontakozási akciót, mert nem hajlandó elfogadni olyan megoldási módot, amely az önálló jegybanknak 1911-re való fölállítást bármilyen módon elkerülni akarná. A királynak azt az álláspontját, hogy a paktum haladéktalan megvalósítását kívánja, ez a csoport helyesli, azonban emellett ragaszkodik az önálló bank fölállításához.

A kormány lemond.

A minisztertanácsból kiszivárgó újabb hírek szerint a kormány ma elfogja határozni lemondását és az erre vonatkozó okmányt aláírják. A miniszterelnök a hét végén viszi Bécsbe a lemondást, hogy a jövő héten, kedden összeülő Háznak bejelenthesse a kormány távozását.

mert bor képiben olyan folyadékot nyeltél le, hogy a Rojko-féle tiszau-laki pajuszpedrő illata valóságos ibolya illat!

Merész vagy; kutatod, hogy mitéle bor, nagy garral magyarázzák, hogy finom dalmát bor, melyet öszvéren szállítanak és kecskebőrben tartanak. Igyekezel tovább érdeklődni, megkapod. A kecskének a bőrit lenyuzzák, tömlőre nyakát, végtagjait bekötik és minden további készülődés nélkül a kifordítás folytán belülről szőr közé az Isten áldását beleöntik, ez a csemegebor.

A fekete kávé jó, de a tej a kecske zsendicének másodfoku kilugzása, melyhez cukor helyet szirupot kapsz jepec alakban. Az ebéd végén hatalmas sóhajtással tekintesz az őshaza felé!!!

A ki fogyasztó kurát akar, csak tengervidékre jöjjön. Carlsbad nélkül bizony lefogy 30 százeleket.

A szenvedések egy nagy kintornáján keresztül vergődött hazám fia jegyzeteiből vettem ki az alábbi versben megírt gyötrelmeket:

»Nincsen oly kimerült csatoló
Mint egy tenger mellett vándorló
Ki töltött káposzta helyett
Tengeri férgeket evett.»

Kacsvinszky Andor.

A minisztertanács előtt érdekes látogatója volt a kereskedelmi miniszteriumnak. Megjelent Vörös László, a Fejérváry-kormány minisztere és hosszasan tárgyalt Kossuth Ferencsel. A látogatás nagy szenzációt keltett politikai körökben, utóbb azonban az a hír terjedt el, hogy Vörös László vicinálisügyek miatt jött a miniszteriumba.

Félhivatalos jelentés.

Félhivatalosan jelentik: A kereskedelmi miniszteriumban ma délben Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt amelyen a kormány valamennyi tagja résztvett. A miniszterelnök jelentést tett azokról a tanácskozásokról, amelyeket a politikai válságból való kibontakozásra vonatkozólag Bécsben folytatott. A minisztertanácsot megelőzőleg fél 11 órakor gróf Apponyi Albert félóra hosszáig tanácskozott Kossuth Ferencsel.

Nincsen kibontakozás.

A minisztertanácsból kiszivárgó hírek szerint Kossuth Ferenc kijelentette, hogy Wekerle kibontakozási tervét nem fogadja el s ez volt az oka annak, hogy a minisztertanács már ma elhatározta lemondását. Az elhatározásra nagy befolyással volt Justh Gyula képviselőházi elnök állásfoglalása, amelynek értelmében úgy határoztak, hogy a szeptember 28-ikán összeülő Házból szavazással fogják provokálni a képviselőház állásfoglalását a bankkérdésben.

A minisztertanács egy órakor ért véget. A miniszterek együtt távoztak, egyedül Wekerle maradt ott.

Az újságírók Andrásyhoz ama kérdésére, mi lesz most? Andrásy azt felelte:

— Nem tudom. Mi lemondunk.

A kabinet lemondása.

A minisztertanács után dr Wekerle Sándor miniszterelnök még sokáig tanácskozott Kossuth Ferencsel. A tanácskozás után a miniszterelnök több újságíró előtt a következőket mondta:

— **A kormány lemondott és arra kéri a királyt, hogy az új kabinetet még szeptember 28-ika előtt nevezze ki.**

Bécsből nyert értesüléseink szerint ott beavatott politikai körökben azt hiszik, hogy ő felsége újonnan kinevezi a jelenlegi kormányt és megbizsa a paktum végrehajtásával. A kabinet lemondásáról a hivatalos értesítés a következő:

A minisztertanács felhatalmazta Wekerle Sándor dr miniszterelnököt arra, hogy az uralkodó előtt sürgesse meg a döntést, illetve a kabinet lemondásának elfogadását, valamint az új kabinetnek szeptember 28 előtt való kine-

ÉRTESTÉS! Tisztelettel értesítem a m. t. helybeli és vidéki ur hölgyközönéget, miszerint sikerült egy párisi céget megnyer-
legujabb modelleket szállítani és ezáltal abban a helyz tben vagyok, hogy a t. vevőimnek minden 2 hétben direkté Párisból a
szolgálhatni. Kalapalakításokat nem saját ízlésem szerint, hanem eredeti Párisi modellek után alakítok. Eredeti modellek nálam megtekinthetők.

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyőkülönlegesség
üzlete Nagyváradi, Rakóczi-ut.

vezését, mert a mostani kormány nem maradhat meg a jelenlegi helyzetben.

A kormány lemondását Jekelfalussy honvédelmi miniszter is megerősítette

A szakadás. A Magyarország azt írja, hogy a tegnapi nap két nevezetes eseménynek volt a napja. Az egyik az, hogy Andrássy és Kossuth között megtörtént a szakítás, amelyben a miniszterelnök nem fogadta el Kossuth előterjesztését. A másik dolog pedig az, hogy az összes bankos lapok a krízis kinyújtásáról írnak.

Ttsza és Lukács. Tegnap nagy feltűnést keltett, hogy Tisza István gróf, aki pár nappal előbb a nagyváradi versenyeken vett részt, most egyszerre váratlanul megjelent Budapestben. Lukács László, akit a mostani viszonyok között állandóan figyelemmel kísérnek, tegnap feleségével együtt Győrbe utazott.

A 4 milliós városi kölcsön.

— A miniszter leírata. —

Nagyvárad városa különféle nagyobb létesítményekre és beruházásokra 4350,000 korona kölcsön felvételét határozta el, még pedig 65 éves törlesztésre, mert így évenként 11000 koronával kevesebbet kell fizetni kamatban és törlesztésben, mint ha 50 évre veszi fel a város a kölcsönt.

A belügyminiszter azonban a 65 éves törlesztési terminust nem hagyta jóvá, hanem a kölcsönnek 50 évre leendő felvételét ajánlotta, mert azt előnyösebbnek tartja a városra.

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága azonban újabb számítások alapján kimutatta, hogy a 65 éves terminus nem csak azért előnyösebb a városra, mert az évi 11,000 korona több kamat és törlesztés 50 év alatt milliókra rug, hanem a kölcsön törlesztéséből Nagyvárad város újabb szükséges közintézményeket étesíthet; — de előnyösebb azért is, mert az évi 11,000 korona annuitási többlet mintegy 1 és fél százalék közközlő emelést jelent az adókkal a már ugyis túlterhelt lakosságra nézve.

A pénzügyi szakbizottság javaslatára Nagyvárad város törvényhatósága újból előbbi álláspontjára helyezkedett s elhatározta, hogy a kölcsönt 65 évre veszi fel s ennek jóváhagyása iránt felterjesztéssel fordult a belügyminiszterhez; rámutatván a felterjesztésben, hogy téves a miniszter azon kijelentése, miszerint az 50 éves kölcsön 2 millió koronával előnyösebb Nagyvárad városára, mint a 65 éves, holott a precíz számítások éppen az ellenkezőt igazolják.

A felterjesztésnek azonban nem volt eredménye, mert a miniszter nem hagyta jóvá a kölcsönnek 65 éves törlesztésre leendő felvételét, hanem újból az 50 éves törlesztést ajánlja.

Erre nézve tegnap a városhoz a következő leirat érkezett:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1909. évi augusztus hó 12-én tartott közgyűléséből tett felterjesztésére értesitem a város közönségét, hogy az 1909. évi július hó 8-án és folytatva tartott közgyűlésében hozott határozatát, melylyel az abban felsorolt különböző beruházási szükségleteknek fedezésére a Pesti Hazai Első Takarékpénztártól, a Magyar Jelzálog Hitelbanktól és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól egyenlő arányban 65 évi törlesztésre közönségi kötvényekben, 96 és egynegyed százalék árfolyam mellett, 505 százalék annuitással és 1 és fél százalék stornodijjal 4350,000 korona törlesztéses kölcsön felvételét mondogta ki s mely határozatától a jóváhagyást a folyó évi augusztus 4-én kelt leiratommal megtagadtam, — ezuttal sem találtam jóváhagyhatónak, mert a közgyűlési határozatban felsorolt beruházások nagyrészt nem oly természetűek, hogy indokolt lenne az azok költségének fedezésére szükséges összeget ily hosszú lejáratú törlesztéses kölcsönrel fedezni és a törlesztési teher jelentékeny részét egy későbbi nemzedékre hátrítani, mert további 50 évi törlesztési időn túl terjedő lejáratot a város fejlődési viszonyai szempontjából és ennek folytán a későbbi időszakokba is igénybe veendő hitelszükségletre való figyelemmel a város jól fel-fogott érdekében állónak szintén nem tekintetem.

Miért is ismételtelen felhívom a város közönségét, hogy a szóban forgó kölcsönügyletet 50 éves törlesztés mellett igyekezze lebonyolítani s hozandó határozatát annak ígéjén jóváhagyás végett hozzám terjessze fel.

Budapest, 1909. szept. 20.

A miniszter helyett:

Dr. Bezeredy,
államtitkár.

Mivel pedig a három fővárosi pénzügyi bizottság október 1-ig tartotta fenn ajánlatát, most nincs más mód a sürgősen szükséges kölcsön felvételére, mint hogy az ajánlatokra nézve hosszabb időt eszközöljön ki a polgármester, a törvényhatóság pedig az 50 éves törlesztési időt fogadja el.

Megölték a bagaméri csöszét.

Bagamér község lakosságát borzalmas gyilkosság tartja most izgatottságban. Tegnap éjjel a község határában megölve találták a község csöszét s a gyilkosoknak semmi nyomuk sincs. A tettesek után lázasan nyomoz a csendőrség.

Az esetről bagaméri tudósítónk a következő jelentést adta:

Bagamér község vagyonszüksége dacára annak, hogy a községben csendőrség van elhelyezve, mégis ingadozó lábón áll. Nap-nap után fordulnak elő lopások a községben s a csendőrség a legéberebb örködés és legszigorubb nyomozás után is csak alig tud eredményt produkálni.

A kisebb szabású lopások számát tegnap egy gyilkosság tette változatossá, mely nagyon valószínű, hogy a lopásból kifolyólag történt.

A bagaméri gyümölcsös kertekben napi rendszeren van gyümölcs lopás, mely most szőlőéréskor meghatványozódott. A község csöszét egymásután érik a megróvások, hogy nem tud kellően örködni.

A csösz 62 éves öreg ember: Dabolán Gábor, aki tegnap életével fizetett lelkiismeretességéért. Az öreg ember tegnap éjjel rendes őrzését teljesítette, amikor Sass Ferenc kertje mellett a gyümölcsösből gyanus neszt hallott. Dabolán lesbe állott és amikor a kertből gyümölcscsel megrakodva távozni akartak a tolvajok, megszólította őket és követelte a lopott holmik átadását és neveik bemondását. A tolvajok ellenszegültek, mire Dabolán b akarta őket kisérni.

Rettenetes tusa fejlődött ki a csösz és a tolvajok között. A tolvajok Dabolánt megragadták és a földre teperték. Dabolán egy ideig védekezett, míg teljesen lefogták s a támadók egyike zsebkést rántott elő és azzal az öreg embernek elvágta a nyakát. Dabolán rettenetes sebével eszméletlenül maradt a kertek alatt, míg a gyilkosok elmenekültek.

Réggel a szőlős kertekbe igyekvő emberek vérbe fagyva, átmetszett nyakkal, élettelenül találták a csöszét Vass Ferenc kertje alatt. Az esetről nyomban jelentést tettek a bagaméri csendőrségnek, mely megjelenvén a helyszínen, azonnal konstatálta a bűnesetet és megindították a nyomozást.

A csendőrségnek mindössze a gyilkoló zsebkés van birtokában. A zsebkést pedig a hullá mellett találták, nyilvánvaló, hogy a tettesek dobták el a kést. Ez azonban még nem elég nyom arra, hogy a tetteseket kézre kerítsék. Az eddigi nyomozások még nem vezettek semmiféle eredményre. Nincs kizárva, hogy a tettesek valamely szomszédos községből valók.

Az esetről jelentést tettek az ügyészségnek is, mely ma fog kiszállani a helyszínére.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Esperesi gyűlés Debrecenben.** A báráncsi esperesi kerület őszi gyűlését f. hó 21-én Debrecenben tartotta. A kerület tagjai Gróf Ferenc prépost-kanonok, plébános vendégszerető házában gyűltek össze, aki a kerületi papságot — bár plébániája nem tartozik egyik, kerület kötelekébe sem — már a tavaszi gyűlés alkalmával meghívta. A kerületi tagok teljes számban jelentek meg, ami — tekintve a lelkeskedő papság lekötöttségét — ritkaság számba megy. Rézmán Márton kerületi esperes,

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, harisnyák, keztyűk, reggeli és sárcipők, esőernyők, fiókos tükrök, evőeszközök, mosdótálak, haj-, ruha- és fogkefék, ugyszintén fésűk, szappanok és iskolatáskák, könyvszíjak, toktartók legjutányosabban szerezhetők be

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

mezőpeterdi plébános elnöksége alatt megjelentek: Sárkány József derecskei, Kampell József hosszupályi, Nyári Ignác furtai plébánosok, Besser Hugó bárándi és Varju Lajos b-ujfalui lelkészek, Molnár Kálmán és Gyepes Imre therscianumi tanulmányi felügyelők, Liposy Gyula, Molnár János és Mellau Márton debreceni segédlelkészek. Jelen volt a gyűlésen Gróh Ferenc prépost plébános, a házigazda is. A gyűlésnek a püspöki körlevelekben megállapított keretében Molnár János segédlelkész tartotta meg felolvasását ezen számára kitűzött tételről: »Melyek a plébános működésével járó jogai, egyházi és társadalmi életére is kiható kötelességei, szem előtt tartva a püspök vagy helynök iránt való engedelmességet.« Felolvasásából kiemelendő az, midőn az annyira szükséges társadalmi szervezkedésről szólt, mint a pápáság kötelességéről. A gyűlés végeztével Gróh Ferenc prépost-plébános igazi paptársi szeretettel asztalánál látta vendégül a kerület egybegyűlt tagjait.

* **Választások a jogakadémián.** Ma délután 4 órakor érnek véget a nagyvárad-i jogakadémián a választási mozgalmak, melyek különösen az első napokban igen erősek voltak. Ugy látszott, hogy három párt is fog küzdőre lépni. Az elnökjelöltek tapintatos magatartása azonban elcsendesítette az ellenhangokat s lehet mondani, hogy kevés kivétellel Véssey Kálmán olvasóköri elnökjelölt zászlója alatt csoportosult az akadémia polgárságának nagy része. Így majdnem biztosra vehető, hogy egyhangú választással lesz Véssey Kálmán ifjúsági elnök, valamint Patók Sándor segélyegyleti elnökök sincs ellenjelöltje ez ideig. A választások programja a következő: Ma délután 4 órakor találkozás a Pannónia kávéházban, onnan felvonulás az »Erődi sarokra«, hol megvárja az ifjúság a tanár elnököt, kit cigányzenével fogad s zeneszóval vonul fel a jogakadémiára. Választás után újra Hamza Gyuszi bandájával, zenével megy az ifjúság az Uri utcán át a Bémer-térre. Este fél 9 órakor az elnökök tiszteletére a Pannónia éttermében bankettet rendez az ifjúság.

* **A szinügyi bizottság ülése.** Mezey Mihály a szinügyi bizottság alelnöke ma, csütörtök szeptember 23-án délután 4 órára Nagyvárad város szinügyi bizottságát ülésre hívta össze. Az ülésen, a meghívó szerint a szinügyi bizottság elnökének lemondásáról közölt hírekkel foglalkoznak.

* **Nagy bajok a vízmű építésénél.** Nagyvárad város új vízvezetési telepe, illetve a vízmű kibővítése sok kalamitással halad előre s előreláthatólag nemcsak a jövő évre marad a munkálat befejezése, hanem óriási összeggel többre kerül, mint amennyiben előirányozták. Már a multkor megjegyeztük, hogy a Melococég annyira elmaradt a fekvő vízgyűjtő galleriák építésével, hogy ez évben szó sem lehet a hatalmas betoncsövek lefektetési munkálatának befejezéséről, különösen ha korábban befog a hideg idő. Ez a megjegyzésünk teljes beigazolást nyer. Most még más bajokról is értesülünk. Altnóder Endre városi mérnök, aki teljes buzgalommal vezeti és ellenőrzi az építési munkákat, értesülésünk szerint a már korábban elkészített óriási betoncsöveket, amelyekből a gyűjtő-galleriát kellene összeállítani, nem veszi át és nem engedi lefektetni a kiásott mederbe, mert a betoncsövek gyengék, könnyen porlanak s így a vízzel szemben nem elég ellenálló. Ilyen bizonytalan s könnyen máló csöveket pedig nem vehet át a város s nem teheti ki az egész vízművet a veszedelemnek. A városnak sürgős kötelessége, hogy a legszigorubb eljárást indítsa meg, hogy a meg nem fe-

lelő betoncsövekből nem építettek e már be s ha igen, úgy azokat mind ki kell szedni s alapos vizsgálat alá venni. Egy milliót épít bele a város a vízmű kibővítésébe, ezért teljesen megfélelő és jó munkát követelhet.

* **Elmarad a pénzügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város pénzügyi szakbizottságát péntekre, szeptember 24-re hívták össze. Az ülés azonban elmarad, tekintettel az izraelita Hosszunapra, mivel a szakbizottságnak 17 tagja izraelita vallású.

* **Miniszeri kiküldött a vármegyén.** Több mint egy éve kínos fegyelmi ügy húzódik a vármegyénél. Egy megyei tisztviselő, aki ezelőtt a levéltárban volt alkalmazva, ott tartózkodása alatt oly súlyos természetű dolgokat követett el, hogy azok miatt a fegyelmi vizsgálatot elrendelték ellene. A fegyelmi ügyet a vármegyén már be is fejezte volna a fegyelmi választmány, azonban a vétségek miatt oly súlyos büntetést szabott a tisztviselőre, hogy az az ítéletet megtelebhezte és így az ügy a belügyminisztériumba került fel. Az elkövetett vétségek közül a legnagyobb az, hogy az illető tisztviselő a régi nemesi levelekről levagdalta a nemesi címereket és azokat külön dobozokban tartotta. Ezeket a dobozokat nem vitette el a lakására, hanem a hivatalában tartotta. Ezen kívül még igen sok más vád merült föl ellene, amelyek jogos alapját képezték a fegyelmi vizsgálatnak. A belügyminiszter ez ügyben most irt le az alispánhoz. A miniszeri levélben a miniszter elrendeli az összes bűnjelnek a felterjesztését. Tekintettel pedig arra, hogy a bűnjel felküldése nagy nehézségekbe ütközik, a miniszter tudatta az alispánnal, hogy az esetben, ha nem tudják az iratokat felterjeszteni, úgy egy miniszeri tisztviselőt fog küldeni és ezzel fogja az ügyet megvizsgáltatni.

* **A tisztaság kérdése a tanács előtt.** Nagyvárad város tanácsának tegnapi ülésén a köztisztaság kérdésének égetően sürgős megoldása is szóba került. Komlóssy József gazd. tanácsnok javasolta, hogy bízzák meg Gerő Armin főkapitányt egy szabályrendelet készítésével, amely felölelné úgy az utcák tisztántartását, mint a magánházaknál követendő köztisztasági eljárást. Gerő Armin főkapitány kijelentette, hogy nem hajlandó a szabályrendelet mindaddig elkészíteni, míg meg nem állapítják a köztisztaság kérdésének megoldásánál követendő irányelveket; így pl. első sorban megállapítandó, hogy házikezelés vagy más uton akarja-e a város a köztisztaság kérdésének megoldását. Egy kis kanapé pör után a tanács abban állapodott meg, hogy még e héten vagy a jövő hét elején rendkívüli tanácsülést tartanak, amelyen a köztisztaság kérdése felett tanácskoznak.

* **A régi huszárkaszárnya területe.** Pár évvel ezelőtt dr. Hoványi Géza törvényhatósági bizottsági tag vetette fel Nagyvárad város törvényhatósági közgyűlésén, hogy a katonai parancsnokság a fitelep mellett levő régi huszárlaktanya mellett egy jókora területet bekerített s így az eddigi közlekedést ezen a területen elzárta. Kérdést tett, hogy jogosan kerítette-e el a területet a katonaság, vagy önkényűleg, mely utóbbi esetben a tér szabaddá tételét kérte. Az ügy megvizsgálás céljából a városi mérnöki hivatalhoz került, amely most tette meg pühatolózásának eredményéről a jelentését. E szerint a katonaság jogosan kerítette el a területet. A katonai kincstár az 1852. ben kelet áradóvégzés s az 1882-ben létrejött ingatlan szerződésben megállapított területnél többet nem foglalt el s a határt pontosan megtartotta. A tervbe vett 3-ik vashíd kiépése

folytán az új fővonal, mely a hidat a Vitéz-utcával összekötné, éppen ezen a területen vonulna végig, tehát a városnak szüksége van a bekerített helyre. A mérnöki hivatal azonban nem hiszi, hogy ez a terület darabokban visszaszerezhető lenne, mert ebbe nem menne bele a katonai kincstár, miért is a városnak az egész kaszárnya területét kell megszerezni, akár pénzért, akár csere útján s a területet, ami az uton kívül fenmarad, parcellázza. Itt a jövőben kifejlődő városrész alapját rakja le a város. A fitelepek elhelyezését a sertés hizlálók és a Körözs közé tervezi a városi mérnöki hivatal.

* **Uri-utca aszfaltozása.** Uri-utcat pár hónappal ezelőtt csatornázták s még az ősszel az utca járdáit is aszfaltozzák. A mostani járdáról kikerülő ócska köveket más utak burkolására használják fel. A mérnöki hivatal terve szerint az ócska kövekből a Kert utcától az új csendőriszkoláig terjedő járdát, továbbá Kert-utca végétől a honvédtudományi iskola kapujáig terjedő utat burkolják ki. Uri-utca aszfaltozásával egyidejűleg az aszfaltársaság kijavítja a Rákóczi ut aszfaltját.

* **Fegyelmi egy ügyvéd ellen.** Nagyvárad városa megnyitni szándékozik a Szaroveszky- és Lakatos-utcák között levő Péter-utcát, amelyet a Guttmann Albert féle ház zárol. Guttmann Albert hajlandó is a város részére átbocsátani a házat, de a törvényhatóság mintegy 3000 koronával kevesebbet ígért a telekért és házáért, mint amennyit a város ígért. Egyben Guttmann Albert az épület újjáépítésére is engedélyt kért a tanács-tól. Mivel se a kért összeget, se az építési engedélyt nem kapta meg Guttmann, megsürgette az ügy elintézését. A városi tanács azonban az újabb beadványt elutasította azzal, hogy a törvényhatóság már kimondotta, hogy mennyit hajlandó a házáért adni s így újból nem viszi a kérdést a törvényhatóság elé. Ezen tanácsai határozatra Guttmann Albert nevében dr. Fráter Pál ügyvéd nagyon erős hangú beadványt intézett a városhoz, a melyben jogtalannak mondja, hogy a törvényhatósághoz intézett beadványt a tanács intézte el. A beadvány éles, sértő hangon bírálja a tanács eljárást. Szerencsésnek mondja magát, hogy a tanács határozatából Komlóssy József tanácsnok végzésében és Bordó Ferenc főjegyző aláírásában gyönyörködhet, de a tanács nem kompetens, hogy a törvényhatóság elől elvonja a kérdést s kutyakötelessége a tanácsnak, hogy a törvényhatósághoz intézett beadványokat oda-juttassa. A tanács határozatát ravasznak, abszurdumnak, fából vaskarikának mondja. A szokatlan hangú beadványon a tegnapi ülésen megütközött a városi tanács s elhatározta, hogy megtorlással él. Szó volt arról, hogy a bíróságnál keresnek elégtételt, de végül abban állapodtak meg, hogy a törvénynek megfelelően, másolatban közlik a sértő beadványt az ügyvédi kamarával s fegyelmit kérnek dr. Fráter Pál ügyvéd ellen.

* **Népfölkelők végelbocsátása.** Felhívom azon 1866. évben született népfölkelőket, kik a katonai végelbocsátó átvételére jogosultak, hogy népfölkelői könyvükkel a m. kir. 11-ik népfölkelői jász parancsnokságánál (Rákóczy ut, Markovics-féle ház) végelbocsátó okmányuk átvételére véget jelentkezzenek. Nagyvárad, 1909. szeptember hó 20. Darvassy Lajos, tanácsnok.

* **Fabricius ezredes meghalt.** Fabricius Győző vezérőrnagy tegnap reggel Budapesten meghalt. Egy, az események kavargó örvényéből történelmi nevezetességre jutott ka-

tona teteme fölött zárul be a koporsó fedele. A képviselőháznak erőszkos szétverése fűződik a Fabricius nevéhez. Ötvenöt éves volt. Kartársai azt beszélik róla, hogy vitéz katona volt. Jó pajtás volt s humánus alárendeltjeivel szemben. Fabriciust, akit idegbaj gyötört nemrégiben szabadságot, éppen súlyos idegbaja miatt. Pozsonyból, ahol előbbi állomáshelye volt, Kaltleitengebenbe vonult gyógyulást keresni. Onnét került aztán Budapestre, a Ringer-féle szanatóriumba, ahol tegnap reggel meghalt. Agyszélhűdés érte már tegnap este, amely az új folyamára megisméltődött, oly erősen, hogy a leghonosabb kezelés meg nem menthette. A királyt Fabricius elhunytáról táviratban értesítették. A hadtestparancsnokság intézkedett Fabricius temetéséről. Valószínű, hogy elszállítják Budapestre.

* **Derecskei küldöttség Mezőssy államtitkárnál.** Budapestre írták, hogy Mezőssy Béla földmivelésügyi államtitkár tegnap délelőtt fogadta a derecskei közbirtokosság 25 tagu küldöttségét, melyet dr. Kardos Samu ügyvéd, Rékasi Sándor községi főbíró és Arany Sándor ref. egyházi gondnok vezettek. A közbirtokosság a tagosítás ügyében arra kérte az államtitkárt, hogy új kiküldöttje útján vizsgálta meg a közbirtokosság jogos panaszait és sérelmeit, mindaddig pedig a tagosítás ügye függőben maradjon. Mezőssy Béla államtitkár szívesen fogadta a küldöttséget, ígéretet tett, hogy a panaszokat megvizsgálja és ha azok jogosak, orvosolja. Az államtitkár válasza bizonyára megnyugtatta a tagosítás miatt elkeseredett derecskei közbirtokosságot.

* **Körözött szélhámosok.** Reichenberg rendőrsége a nagyváradai rendőrhatalmaságot megkereste egy nagyobb szabású bank csalási ügyben, amelynek tettesei valószínűleg még több bankot is szerencsétlenül fogtak látogatásukkal. A kibocsátott nyomozó levél szerint a f. hó 10-én Cook Tamás és fia londoni cég chekkre 125 font sterlinget vett fel valaki a reichenbergi banknál. A chekek, a mint később kiderült, részben hamisítottak, részben lopottak voltak, — a beváltó egyén magát Manfiad Antal néven posztó kereskedő és posztógyárosnak mutatta be és személyleírása: körülbelül 50 éves, középmagas, tömzsi, tömött, fekete haja, helyenként őszes, rövid, erős nővésű, fekete bajusza s sűrű fekete szemöldökű, barna arcbrű egyén, akinek fogai feketeek s a ki állandóan rövid angol pipát használt. Beszél angolul és németül, a bankban azonban csak angolul értőnek tette magát. Vele volt egy Nicolí Gy. nevű newyorki kereskedő, 170 cm. magas, sovány arcú, sötét barna bajusza ember. Manfiad Antalnál a bankban még egy nagyobb mennyiségű Cook-féle chekkel láttak, amiért is a reichenbergi rendőrség a nagyváradai bankok értesítését is kérte. A 125 font sterling értékű chek közül csak 95 font volt hamisítva, a többi pedig a Cook cégtől el lett lopva. Manfiad Antal a főtettes még a Trifanov A. Sava nevet is használja. A rendőrség ez uton is figyelmezteti a helybeli pénzintézeteket, hogy Cook-féle angol chekkek esetleges beváltásáról a rendőrséget értesítse. A rendőrség különben a nyomozást folyamataba tette.

* **A tűzoltók gyásza.** A nagyváradai tűzoltó testületnek gyásza van. Maszlay Gyagyovszky Károly városi tűzoltó szakasparancsnok tegnap reggel 54 éves korában elhunyt. Maszlay Károly korábban könyvkötő iparos volt s ezelőtt 26 évvel lépett be a nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület tagjai közé, 14 év óta pedig mint a városi tűzoltóság szakasparancsnoka működött. Hónapok óta súlyos betegnek feküdt, míg a halál megváltotta szenvedésétől.

Temetése holnap, szeptember hó 24-én délután lesz a tűzoltó örtanyáról. A nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület parancsnoksága a következő gyászjelentést adta ki: A nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület fájdalommal tudatja, hogy Maszlay Károly az egyesület volt szivattyús csapatvezetője és 14 éve a városi tűzoltóság szakasparancsnoka, 1909. évi szeptember hó 22-én, reggel fél 8 órakor, hosszas szenvedés után meghalt. A tűzoltóság neves ügyének 26 éven át volt elismeréreméltó kintartó munkása. Földi maradványai e hó 24-én délután 3 órakor a tűzoltó örtanyáról, az újvárosi köztemetőben fognak örök nyugalomra helyeztetni. Nagyvárad, 1909. szept. 22. A Nagyváradai Önkéntes Tűzoltó Egyesület Parancsnoksága. Betöltéd tisztet!

* **Tolvaj áru.** Tegnap délelőtt 9 óra tájban özv. Böjti Imréné piaci gyümölcsárusnőtől Hajdu István 14 éves notórius vásári tolvaj 190 koronát pénzt, amely egy fekete kéri kosárba volt betéve, a kis piacra levő gyümölcsös sátorból ellopott. Az ellopott pénzt edesanyjának átadta s azzal együtt lakásukon levő faszinbe elásta. A nyomozással megbízott Vass Albert ellenőr hosszas fáradozás után kivallatta úgy a nagy reményekre jogosító ifjút, mint annak anyját s így az elvesztettnek hit 190 koronát megkerítette. A rendőrség az elromlott fiút lecsukatta s anyja ellen pedig az eljárást orgazdaságért folyamataba tette.

* **Léghajó a Sport téren.** Megirtuk annak idején, hogy Giacomo Menghi olasz léghajós a Sport-téren tervezett felszállása kedvezőtlen idő és a kevés közönség miatt szeptember 12-ről elmaradt. Az akkori sikertelenség korántsem kedvetlenítette el a vállalkozó olaszt és elhatározta, hogy most vasárnap azaz 26-án délután 3 órakor föltétlenül felszáll. Giacomo Menghi olasz torna tanár, akinek a vasárnapi felszállása az 1438 ik lesz. A léghajó 30 méter magas és 20 méter széles. A tanár felszállásánál nem használ kosarat, hanem a gömbhöz erősített trapezon száll fel és azon a magasban torna produkciókat mutat be. Jegyek árai: Tribün jegy 2 korona, ülőhely 1 korona, fenntartott állóhely 60 és állóhely 30 fillér. Jegyek előre válthatók Olaszban: Molnár Ödön fűszerkereskedésében. Újvároson: Stroh-mayer Pál és Kalenda János üzleteiben. A felszállásnak ez uttal valószínűleg igen sok nézője akad.

* **Az osztálysorsajíték** mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

40 000 koronát nyert: 91801.
20 000 koronát nyert: 69394.
10 000 koronát nyert: 37539.
5 000 koronát nyert: 105621.
2 000 koronát nyertek: 2367 9558 19588
20689 20947 24388 25103 34081 36139 47967
53402 54935 59844 61069 64071 73858 77683
79683 84452 84865 99045 104008 105368
108910 109789.
1 000 koronát nyertek: 4692 6203 6953
7163 10292 11094 12906 15925 16815 21367
21978 24394 24912 26082 27334 28070 28634
28070 28634 29299 30026 31781 36184 37438
37733 40032 40445 43665 45431 46638 48682
50823 51767 51481 53581 55037 55082 55854
56225 56426 62625 62906 63612 67710 67844
67960 68126 70984 74848 79041 87437 94290
94799 95947 96610 101443 104225 106625
108380 108555 109190.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

* **Találtak** egy fekete bőr pénztárcát néhány fillér tartalommal, egy női ezüst óralánc darabot, valamint egy sárga keret és lánccsörgővel kivert ridikült némi pénztarta-

lommal. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen I. emelet, 7. sz. szobában.

* **Telefon 897.** Az őszi idény közeledtével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhívni újonnan berendezett és megnagyobbított üzletünkre, melyben berlini és párisi divat tudósítások alapján úgy a női felöltőknél, mint a szövet és fehérnemű osztálynál a legszebb és legfinomabb áruk vannak raktárom. Mérték után megrendeléseket jutányosan eszközölünk. Tisztelettel Klein Géza és Ödön Nagyvárad Rákóczi-ut 2.

* **A legszebb hölgy** — ruhák angol félkikélmékből készülnek. Óriási választékban kaphatók Koch testvérek szövet áru osztályában.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u. 3 órakor: Fenegyerekék, este: Sárga csikó. (Bérletszűnet.)

Hétfő: Hoffmann meséi. (M. Hülyi Ernő bemutatkozása. Bérletszűnet.)

Kedd: Nebántsviág. (Polgár Mariska első fellépte. Bérletszűnetben.)

Szerda: Rang és mód. (Hunyadiné Kőrösi Juci, Hunyadi József és Fenyő Emil bemutatkozása. Bérletszűnet.)

Csütörtök: Liliom. (Petre Klári, Gogg Krisztina és Simkó Gizella bemutatkozása.)

Péntek: Liliom.

Sombat: Liliom.

TÁVIRATOK.

Forgách követ a külügyminisztériumban.

Bécs, szept. 22. Forgách gróf beigrádi követ legközelebb megváltik állásától és a külügyminisztériumban nyer alkalmazást.

A német kancellár elutazása.

Bécs, szept. 22. A német kancellár ma délelőtt elutazott Bécsből. Elutazása előtt ösmerőseihez azt a kérést intézte, hogy bucsuvétel végett ne jelenjenek meg a vasutnál. Csireszki német nagykövet és felesége a nagykövetség személyzete az Imperial-szállóban vettek tőle bucsút.

Az annexió és az oroszok.

Pétervár, szept. 22. A Novoje Vremja a buchlaui találkozás évfordulója alkalmából élesen megtámadja Izvoleszkit s azt mondta, hogy a boszniai kérdésben Aehrenthal gróf által félrevezetette magát. A Novoje Vremja a tényállás előadását és az erre vonatkozó diplomáciai okiratok közzétételét követeli.

Az öngyilkos főhadnagy.

Budapest, szept. 22. Virágh Lajos öngyilkos főhadnagy ügyében tegnap megállapították, hogy a főhadnagy Nográdi Gigibe volt szerelmes. A színésznőt valósággal bűványozta a főhadnagy. Pár nappal előbb panaszkodott a színésznőnek, hogy egy 1300 koronás váltóját kellene rendezni, mely Müller Egyed uzsorásnak van a kezében. A színésznő felajánlotta 1000 korona megtakarított

pénzt a főhadnagynak, aki azt előbb nem akarta elfogadni, később azonban mégis rá lett, hogy a pénzt elfogadja. Másnap azonban megbánta és nem fogadta el a pénzt és öngyilkossá lett. Így az a hír, mintha Nógrádi lett volna az oka a főhadnagy halálának, nem felel meg a valóságnak.

IRODALOM.

☒ **Az Örökimádás** című hitbuzgalmi folyóirat 8. száma a következő tartalommal jelent meg: Fejzeivel — *Zichy Nándor.* — *Alakay Lajos: Mária és Márta.* — *Reviceky Aladár C. M.: Szent Paszkai életrajza.* A könni világtkongresszus. — A XX. század legnagyobb körmenei. — *Az Oltáriszentség diadalutja Szegeden.* — *Tichy Sándor C. M.: Az életből.* — *Kronika.* — A pápa az Oltáriszentségért. — M. L.: *Az Oltáriszentség.* — Róptében a nagyvilág körül. — E folyóirat a Központi Oltáriszentségi (Budapest, IX. ker. Üllői ut. 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

Igazságszolgáltatás.

§ **Elhalasztott esküdtzéki tárgyalás.** Tegnap délutánra volt kitűzve *Hoványi Kornél* sajtó utján elkövetett rágalmozási pere az esküdtzéki. Azonban a vádlott ismét nem jelent meg a tárgyaláson, miért is a tárgyalást *Csulyok Béla* elnök bizonytalan időre elnapolta.

KÖZGAZDASÁG.

Új részvénytársaság Nagyváradon.

Nagyvárad kereskedelmi életében kétség-telenül üdvöndes esemény történt tegnap azaz, hogy a kereskedelem fejlesztésére és intenzív gyakorlására új részvénytársaság alakult. Az új részvénytársaság címe: **Kereskedelmi forgalmi részvénytársaság.** Az új intézetnek bankjelleggel egyáltalában nincs; működését kizárólag az árukereskedés és ingatlanforgalom fejlesztésére akarja fordítani. Legelső feladat lesz az, hogy Nagyváradon is otthont teremtsen az exportnak.

Az exporttal kapcsolatosan természetesen együtt jár az áruimport is, amely nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a kereskedőket idegen importőrök tovább saját tetszésük szerint ki ne használják, ki ne uszorázzák. Az árukereskedés mellett az új részvénytársaság a szelid és egészséges alapú mozgó közvetítést is felvette programjába. A közvetítés kiterjed az ingatlanforgalomra is. A közvetítés eddig Nagyváradon csaknem kizárólag egyesek kezében volt s kétségtelen dolog, hogy a magánsok közvetítése sem a kereskedőkre, sem a gazdaközönségre előnyös vagy haszonnal nem jár.

A Kereskedelmi Forgalmi r. t. alapítói *Sándor László* nagybirtokos, *dr. Bárdos Imre* ügyvéd és *Heiler Márton* nagykereskedő. A vállalat eszméjét a nagyváradai kereskedővilágban és a pénzpiacon igaz önműveléssel karolták fel s a Leszámitoló és Jelzálogbank készséggel mutatták hajlandóságot arra, hogy a vállalat létesítésében résztvegyen. — annak prosperálását a maga részéről is elősegítse. A Leszámitoló és Jelzálogbank 10000 koronával vesz részt a részvénytársaság alapításában.

A részvénytársaság igazgatósága a következő: *Moskovits Miksa* elnök, *Sándor László*, *dr. Bárdos Imre*, *dr. Krüger Aladár*, *Heller Márton*, *dr. Friedländer Sámuel* felügyelő-bizottság, *dr. Váradi Ödön* elnök, *Török László*, *dr. Stern*

László, Klein Andor, Grósz Sándor. Ügyészek: *dr. Friedländer Sámuel* és *dr. Bárdos Imre.* Az intézet működését november elsején kezdi meg a Leszámitoló és Jelzálogbank palotájának földszinti helyiségében.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, szeptember 22.

— Délután 4 órákor —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értéktözsde.

— Délután 4 órákor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasúti részvény	733.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák m. államvasúti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. szept. 22.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonid)	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	33.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	90.40

NYILTTÉR.

ÚJ SZÜCS ÜZLET!

Szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon a Zöld pásságban teljesen újonnan berendezett modern

szücs üzletet

nyitottam, holis minden a szakmába vágó munkák saját felügyeletem alatt készülnek, u. m. gallerek, muffok, szőrme kabátok úgy újonnan, mint átalakítást és javítást olcsón és pontosan eszközölök.

Szíves megbízásokat tisztelettel kérem,

Dózsa János.
szücs mester.

Bebiztosított üzletemben szőrme téli ruhák szakszerűen kezeltetnek

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

37

— Itt akartam lenni a nevenapján, kedves keresztatyám, mondá Lőrinc a csokorra mutatva és megölelve Rosières urat.

— Hát eszedbe jutott? mondá a marquis, ki önző létere efféle gyöngédségre nem emlékezett. Derék fiu vagy... De hadd mutassalak be vendégeimnek.

Oda fordult a két nőhöz, kik kíváncsián vizsgálták az imént érkezettet, miközben egy vászon mellénye, szalmakalapos nagy ural suttoztak. A két nő egyike vézna, szikár, kidülledt szemekkel, éles arccal, mindkét oldalról egy egy hatalmas csigafürttel, gögösen és bizalma lankodva tekintett az ifjura és fejét alig észrevehetőleg billenté meg. — Briuelles asszony, nővérem, mondá a marquis; a mi ezt a másik nőt illeti, azt hiszem még ismered, — folytatá, Lőrincet Fierbois kisasszonyhoz tuszolva.

— Lám, keresztanyám, mennyire megnőtt és megszeplült.

Lőrinc megindult szorítá meg a kezét, melyet Bastienne kisasszony feléje nyújtott, mi alatt a marquis folytatá a bemutatást.

— Fontenille ur, leánya Berta k. a. Vele különben már megismerkedtel, miután a kisasszony vezetett ide... — Ej de hát hol van az öcsém?

— Itt vagyok bácsi, dörmögé a homályban egy akadozó hang.

— Hát jöjj már előbbre, hogy láthasson az ember! kiáltá a marquis.

Sainte-Marie sovány silhouetteje megjelent a kivilágított lugas nyilásában. Rosières ur megfogta kezét és odavezette keresztifához: — Lőrinc doctor, ismétlé, unokaöcsém Sainte-Marie de Briuelles. Fiaatok vagytok mindketten, remélem majd gyakran látjátok egymást és jóbarátok lesztek.

VIII.

Sainte Marie de Briuellesben egy csepp közlékenység sem volt; szerette kövteni Kempis tanácsát: Ne tárd fel szivedet az első jöttment előtt. Keveset társalogj az ifjakkal és idegenekkel. Gyermekkorát magányban, betegeskedésben töltötte. Tanulmányait falu, egy pap vezetése alatt kezdé s egyházi intézetben fejezte be, hol a kis számu növendékek külön-külön cellákban laktak.

E zárkózott és zajtalan nevelés, kényes egészséggel és nagy adag természetes féltékenységgel párosulva, nem igen ösztönözte a társával való érintkezésre. A csendnek és szemlélődésnek volt barátja és mindenek fölé helyezte a magányban való merengést, melynek folytonossága idők múltán egyre édesebbé és drágábbá válik. Mindazonáltal, hogy bátyja akaratának engedelmessédjék, nyájának mutatva magát Lőrincel szemben, sőt abba is beleenygott, hogy elkalauzolja Lőrincet a vidék kiváló pontjára, ami nem csekély megerőltetésbe került. A fiatal Husson tüzes lelkületű, mely elhárít visszariasztotta, az ellentétek között vonzódás törvényét fogva lassankint rokonszenvet keltett benne. Az ifju erőley és yengéd, indulatos és kevély, nyílt és lovagias természete észrevétlenül megnyerte és pár hét múlva bizonyos meghitt viszony fejlődött ki a két ifju között.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKICS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
 — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kez-
 tyűs, Nagyváradi, Sas-szál-
 loda. (Passage.) Készítik
 saját műhelyemben a leg-
 komplikáltabb sérvekre ki-
 tűnő sérvkötőket továbbá
 háskötőket, gummi haris-
 nyákat, egyenes tartókat,
 betegápolási cikkeket és
 minden e szakmába vágó
 munkáit a legújanyosabb
 árban, jótállás mellett. —
 Szarvasbőr-lepedőket és
 vánkösöket, valamint min-
 dennemű másféle szarvas-
 bőr-munkákat is készítenek a

legjobb kivitelben. Kesztű
 tisztítást és mindennemű

MOSKOVITS

anatómiai cipők a leg-
 jobbak.

Legszébb

kivitelű nyomtatványokat
 a Szent László-nyomda ké-
 szít. Nagyváradi, Szilágyi
 Dezső-utca,

Háziasszony

segtségére helybeli keresz-
 tény úri családhoz intelli-
 gensőbb nő keresztek.

**A Nagyváradi Hitelbank Részvény-
 társaság**

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
 tér és Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch
 K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe he-
 lyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Kecskeméthy István

etterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb
 kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
 :: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák
 étlap szerint, vagy megállapított árak mel-
 :: lett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak
 :: mellett ::

*Egyben van szerencsém a vidéki
 utazó közönség szíves figyelmét
 felhívni, hogy vendég szobáimat
 ujonnan berendeztem és tisztán-
 artására különös gondot fordítok.
 Ugyszintén a szállóhely olcsó
 ár mellett szíves rendelkezésre áll.*

*Hol szórakozunk esténként? csak is a
 NEMZETI SZALLODA hűvös és kel-
 lemes kerthelyiségében, hol minden este
 mozgófénykép előadások tartatnak ci-
 gány zené mellett. Minden második
 nap teljesen új műsor.*

Számos látogatást kér tisztelettel
KECSKEMÉTHY ISTVÁN
 a Nemzeti Szálloda bérletje.

A Biharmegyei

Takarékpénztár

zálogháza

e hó folyamán árverést tart.

Kéretnek a felek zálogjegyeik rendezésére.

**MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA-
 TOS GYÓGYEREDMÉNYEKA**

APTAMÁSI LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, vesé, hólyag és
 bélbántalmaknál vala-
 mint asthma, bronchiale,
 köszvény és húgysavas
 diathesis eseteiben.*

Kapla ó **Wurst József** tüzser
 csen ege- és ásványviz kereskedő
 élen N. Váradi, Rákóczi-ut 7. sz.

A „Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet“

f. év július hó 1-én Nagyvá-
 radon, a Bémer-téri Poynár-
 ház I. emeletén

megkezdte működését és megnyitotta

első 3 és 6 éves évtársulatait.

Az igazgatóság felhívja a város és vármegye
 közönségét a szövetkezet kötelekébe való belépésre.

A Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

A Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyújt, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett.

Ezen kölcsönök a heti befizetéseikkel, melyek a befizetőnek kama toznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt.

A befizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében.

Beiratkozások és befizetések a szövetkezet Bémer téri helyiségében teljesíthetők

Az igazgatóság.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
 élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■

s ajánljuk vagononként

■ és méterenként ■

I-ső osztályu

■ ■ bükkhasáb tűzifánkat ■ ■

házhoz is szállítva

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi
 irodánkhoz (Uri-utca 3 sz.)
 és **Friedl és Társához** Te-
 leky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü
 Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Belépési felhívás

a VII. évtársulata b a.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében
 Nagyváradon alakult **Belvárosi Taka-
 rék és Hitelszövetkezet** július else-
 jén 7-ik évtársulata megnyílt. Mindenki
 tetszésszerinti számban jegyezhet üzlet-
 részeket s minden üzletrész után heten-
 ként 20 fillér fizetendő, melynek összege
 a három év elteltével a felmerülő has-
 szonnal együtt fog-ez üzletrészeseknek
 visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot
 előmozdítani s a tagok hiteligenyeit ki-
 elégíteni. Szövetkezetünk tehát amellet,
 hogy a *takarékosság ügyét szolgálja*,
 tagjainak betéteik négyötöd része erejéig
kölcsönt is nyújt

Vidéki tagok a heli befizetéseket pos-
 tai befizetési — lapok után teljesíthetik.

Felvételi díj üzletrészenként 10 fillér
 s az első heti befizetés után mindenki
 megkapja a saját nevére kiállított betéti
 könyvecskét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,
 valamint mindazokat, kik szövetkezetünk-
 nek tagjai óhajtanak lenni, felkérjük,
 hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünk-
 ben (Rákóczi-ut Barts, Óvári palota) bár-
 mikor jelentkezni sziveskedjenek.

**A Belvárosi Takaré-
 k és Hitelszövetkezet**
 igazgatósága.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Gyászoló közönség figyelmébe !

Mindennemű bel- és külföldi **sírköveket**
márvány, granit és syenit
a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sírkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.
Moskovits-palotában szereshető be.

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásukat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden legyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányosabban. —

Olcso árak! Pontos munka!

Lohr Mária

ezelőtti KRONFUSZ

csipke-, vegytisztító és kelmefestő
Budapest, VII. Baross-utca 85. sz.

FIÓKOK:

- VI., Eskü-ut 6. (Klotild-palota)
- VI., Andrássy-ut 16.
- VI., Teréz-kör: 39.
- V., Harmincad-utca 4.
- VIII., József-körut 2.
- IX., Calvin-tér 9. sz.

Vidéki megbizások gyorsan és gondosan teljesítetnek.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

A L A P T Ő K E

1,000.000 korona

Elfogad betéteket.
Előlege: ad értékpapirokra.
Elfogad letéteket őrzésre.
Leszámítol váltókat.

Törlesztéses (amortisatis)
: jelzálogkölesönöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél
a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak felhalmozva.

Modern szabás. Izzésez munka.
Fő-utca, (Gerliczy-palota)

Tanuló felvétetik.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Szülők figyelmébe!

Chrisztoné Dús Ilona

tulajdonát képező hatóságilag engedélyezett
háztartási iskolában (Rákóczi ut 15.)
tolyó hó 15-étől az ugyancsak hat. eng.

kézimunka tanfolyam is

megnyilott, szakavatott, okleveles tanítónők
vezetése mellett, melyre növendékek
felvétetnek. A tandíj igen mérsékelt. El-
sajátíthatók az összes

női kézimunkák

valamint felsőruha és fehérnemű
szabás és varrás.

Növendékek felvétetnek a

főző-tanfolyamra

is a szünidőre, kik csekély havi tandíj mel-
lett a legfinomabb sütemények, cukorkák,
sültek, pástétomok, krémek, gyümölcs- és főzé-
sek készítését is kenyermesen elsajátíthatják.

Vidéki növendékek

bentlakásra elfogadtatnak. Az intézetben
igazi családi felügyelet és gondozásban ré-
szesülnek.

Felvilágosítást nyújt

az igazgatónő.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 15. sz.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol
minden szoba- és konyha-butor raktáron van.
Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Bu-
tor tisztítást és szakszerű javításokat a leg-
csöbben végez. Butorszükségletünk beszerzése
előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a
fenti céget felkeresni.